

Interview met Marjolein van der Waal en Trijntje de Haan *verpleegkundigen Palliatieve zorg bij Vérian*

Wanneer iemand te horen krijgt dat genezing van een ernstige ziekte niet meer mogelijk is, is dat een heftige boodschap. Een boodschap die de wereld van de betreffende persoon en diens naasten op zijn kop zet. De fase waarin de zorg niet meer gericht is op genezing, wordt de palliatieve fase genoemd. In deze fase van iemands leven is de zorg gericht op kwaliteit van leven en uiteindelijk gaat dit over in kwaliteit van sterven.

De palliatieve fase kan weken tot jaren duren en verschilt per persoon en aandoening. Gedurende deze fase van iemands leven wordt er vaak een groot netwerk van zorgverleners opgebouwd. De cliënt wordt terug verwezen naar de huisarts, maar ondergaat vaak nog wel een behandeling. Voornamelijk gericht op de lichamelijke en medische zorg, zoals voorkomen en verlichten van pijn. Tijdens deze palliatieve fase kan de cliënt ondersteuning krijgen van een verpleegkundige palliatieve zorg. Vérian heeft momenteel twee van deze verpleegkundigen en de derde komt eraan; Marjolein van der Waal, Trijntje de Haan en de nieuwe collega Lianne Hekkert.

Kunnen jullie eens vertellen wat palliatieve zorg is? Verrichten jullie bijvoorbeeld ook medische handelingen?

“Meestal krijgen we via de huisarts een melding binnen, als iemand te horen heeft gekregen dat genezing niet meer mogelijk is. Maar ook van de behandelaar uit het ziekenhuis kunnen we bericht krijgen. Er heeft dan een markeringsgesprek plaatsgevonden tussen de behandelend arts en de cliënt. De zorg gaat zich richten op kwaliteit van leven. Wanneer wij zo’n melding krijgen, maken we een afspraak voor een eerste bezoek aan huis. Met de cliënt bespreken we het ziektebeeld, maar staan we vooral stil bij wat de cliënt bezig houdt. Dit kan zijn lichamelijk, psychisch, sociaal, maar ook spiritueel van aard. Als je weet dat je leven komt te beëindigen, dan

gebeurt er veel bij zowel de cliënt maar ook bij diens naasten. Partner, kinderen en ook kleinkinderen.”

“Onze zorg is dus vooral op die aspecten gericht. Daarbij zijn wij als het ware de spin in het web voor de cliënt. Wij verrichten dus niet zozeer medische handelingen, maar richten ons echt op alle andere aspecten van de zorg rondom de cliënt.”

Bij palliatieve zorg wordt er vaak gesproken over het transmurale zorgpad. Wat houdt dit precies in?

“Wij werken in onze regio samen met Het Netwerk Palliatieve Zorg Oost- Veluwe. Dit netwerk bestaat uit 22 verpleegkundigen uit 13 verschillende organisaties. Vroegtijdige signalering en markering van de palliatieve fase is voor de kwaliteit van leven van een cliënt die uitbehandeld is van groot belang. Daarom hebben wij een aantal jaar geleden

het transmurale zorgpad palliatieve zorg ontwikkeld. Het doel hiervan is dat zo vroeg mogelijk de palliatieve fase gemarkeerd kan worden, zodat de ketenzorg in werking kan worden gezet. Want als die ketenzorg in werking kan worden gezet, dan komt dit ten gunste van de cliënt en diens naasten, kun je pro-actief en preventief gaan handelen en ontstaat er een verbetering van overdracht en samenwerking met de verschillende disciplines in de zorgketen.”

“Wat wij willen is de juiste zorg, op de juiste plaats, op het juiste moment. Daarbij houden wij zo overzicht over alle facetten van zorg rondom de cliënt. We brengen structuur aan, schakelen als het nodig is andere zorg in, denk bijvoorbeeld aan het Technoteam van Vérian als de cliënt thuis specialistische behandeling ondergaat, zoals chemo. Wat wij ook kunnen doen is bij laatste wensen de hulp inroepen van de wensambulace, of schakelen vrijwilligersorganisaties in, Centrum voor Levensvragen, et cetera. Nadert op een gegeven moment de terminale fase, dan kunnen contact opnemen met een hospice indien dat de wens is van de cliënt. Maar veel valt op staat met vroegtijdige signalering en handelen. Met ons kennis zijn wij dan wel in staat om vooruit te kijken naar wat er verderop in de toekomst nodig kan zijn en kun je je daarop al voorbereiden.”

Terminale fase. Is dat niet hetzelfde als palliatieve fase?

“Die termen worden inderdaad wel vaker verward met elkaar, maar zijn toch echt heel verschillend. In de palliatieve fase wordt zorg verleend gericht op de kwaliteit van leven. En deze fase kan zelfs maanden of jaren duren. Uiteindelijk gaat deze fase over in de terminale fase. De dood komt steeds dichterbij. Dan is de zorg echt gericht op kwaliteit van sterven. Wij blijven er echt bij tot het einde.”

“In de terminale fase gaan hele andere vragen en gevoelens een rol spelen en worden de vragen vaak ook spiritueler van aard. Wij begeleiden ook daarbij de cliënt en diens naasten. Vragen als hoe je wilt sterven, wensen die er nog zijn, een bucketlist als die er is. Ook daar doen wij ons best in om nog in die laatste wensen te kunnen voorzien. En als het nodig is kunnen we dan ook nachtzorg inschakelen. Ook dat kan Vérian leveren.”

Tijdens ons gesprek kwam er nog een leuk bericht binnen. Vérian wil ook binnen de wijkteams aandachtsvelders palliatieve zorg aanwijzen. Mogen jullie hier al iets meer over vertellen?

“In 2020 hebben wij de vraag gesteld of het hebben van aandachtsvelders palliatieve zorg binnen de wijkteams van meerwaarde zou zijn en of het de kwaliteit van zorg zouden kunnen verhogen. Om dit te peilen hebben we een enquête bij een aantal wijkteams uitgezet. De reacties waren heel positief.

Inmiddels hebben we een pilot klaar staan die we mogen starten binnen vier wijkteams. Hiervoor zijn acht aandachtsvelders aangesteld om hieraan mee te doen. Als blijkt dat het de meerwaarde van kwaliteit van zorg voor onze palliatief gemarkeerde cliënten verhoogd, dan kunnen we dit mogelijk uitrollen binnen alle wijkteams.

Helaas mochten we in 2020 nog niet starten in verband met alle COVID-19 prioriteiten. Maar we hebben dus net toestemming gekregen om dit wel te doen. Hier zijn we heel blij mee. We gaan binnenkort beginnen met het opleiden van de aandachtsvelders palliatieve zorg en dan kan dan pilot van start gaan. Dit zal ergens in maart 2021 zijn.”

Marjolein van der Waal

Trijntje de Haan

Lianne Hekkert